

Kanjertraining en pesten

Het pestprotocol

Kindcentrum De Regenboog Oudenbosch

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
1. PLAGEN	4
2. RUZIE	4
2.1 STAPPENPLAN IN GEVAL VAN RUZIES:	4
3. PESTEN	6
3.1 MELDEN VAN PESTGEDRAG	6
3.2 INTERVENTIES PESTGEDRAG	7
4. DIGITAAL PESTEN	8
4.1 AANPAK VAN DIGITAAL PESTEN	8
5. PREVENTIEVE MAATREGELEN TEGEN PESTEN: KANJERTRAINING	10
6. BEMIDDELEN	11
7. MEIDENVENIJN	11
BIJLAGE 1: BEGELEIDING GEPESTE KIND EN PESTER	12
BIJLAGE 2: ADVIEZEN AAN OUDERS OVER PESTEN	13
BIJLAGE 3: STAPPENPLAN CONFLICTBEHEERSING (LEERLING – LEERKRACHT – OUDERS)	14
BIJLAGE 4: BEMIDDELEN	18
BIJLAGE 5: MEIDENVENIJN	21

Inleiding

Ons team is geschoold in de Kanjermethode. Elke week geven we de kinderen hierin les. Kanjertraining gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. Leerkrachten, directie, ouders en kinderen leren op een respectvolle manier met elkaar om te gaan.

Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. Reageer daarom niet met haat, wraak, gezeur, onverschilligheid of cynisme op problemen die zich voordoen in jouw leven. Doe je best er iets van te maken. Zoek oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn.

In dit pestprotocol beschrijven we het verschil tussen plagen, ruzie en pesten. Indien er fysiek, psychisch of digitaal gepest wordt, volgen wij een vast stappenplan wat in dit pestprotocol beschreven staat. Bovendien staat beschreven hoe we begeleiding kunnen geven aan het gepeste kind en de pester. Ook staan er adviezen beschreven voor u als ouder.

1. Plagen

Plagen gebeurt tussen ongeveer gelijkwaardige of even sterke partners en gebeurt naar beide kanten. Er is dus niet sprake van een plager en een geplaagde maar van elkaar plagenden. Beide partijen zien het plagen vaak meer als een spel of een lolletje. De bedoelingen van het kind dat plaagt zijn niet slecht, al kan een plagerij soms best even pijn doen. Er is geen sprake van een groot machtsverschil.

2. Ruzie

In een school kunnen wij te maken krijgen met kleine en grote conflicten.

In een (beperkte) ruimte moet samen geleefd en gewerkt worden, met veel andere leerlingen of andere volwassenen.

Van ruzie is sprake als er een verschil van mening bestaat tussen twee personen. Ook kan er sprake zijn van verschil in behoefte. We zien ruzie als een groeimoment tussen kinderen.

Ruzies kunnen van grote invloed zijn op de sfeer in de groep, of op school. Uitgangspunt daarbij is dat ruzies niet uit de weg moeten worden gegaan. Leerlingen komen ook in andere situaties ongetwijfeld wel eens in aanraking met conflicten.

In plaats van deze conflicten af te doen als lastig, gaan wij uit van de visie dat deze situaties juist aangegrepen moeten worden als 'oefenmomenten'. Dit geldt voor conflicten tussen leerlingen onderling als voor conflicten tussen leerlingen en volwassenen.

Als in een uitzonderlijk geval leerlingen met elkaar in gevecht raken, moeten zij uit elkaar worden gehaald. Als dit niet met woorden en door houding en gebaar lukt, dan worden zij met minimale aanrakingen door een volwassene uit elkaar gehaald. Mochten er ondanks de minimale aanrakingen blauwe plekken enz. dan worden de ouders zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld.

Soms kan het voorkomen dat een leerling zijn / haar zelfbeheersing volledig verliest. De leerling moet dan tegen zichzelf in bescherming worden genomen en in bedwang worden gehouden door lichamelijk contact. Dit kan ook nodig zijn om medeleerlingen te beschermen. Hier geldt dat er dan sprake is van een noodzakelijk lichamelijk contact, en dat is om die reden dan toegestaan. Elke vorm van lichamelijk geweld tussen personen wordt verder in geen enkele situatie getolereerd. Mochten er ondanks de minimale aanrakingen blauwe plekken enz. dan worden de ouders en de directeur zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld.

2.1 Stappenplan in geval van ruzies:

Stap 1:

We laten de kinderen er eerst zelf (en samen) uit komen. Op de Regenboog leren de kinderen in de Kanjertraining, hoe je ruzies op kunt lossen. We zien het oplossen van een ruzie als leermoment.

Stap 2:

Op het moment dat een van de kinderen er niet uitkomt, vertelt hij/zij het probleem aan de leerkracht.

Stap 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek met als doel: de ruzie op te lossen en nieuwe afspraken te maken.

Bij deze stap kan de leerkracht ook kiezen voor de methode van bemiddeling volgens de Kanjertraining (Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs Conflictbeheersing.)

Stap 4:

Bij herhaaldelijk ruziegedrag (vanaf de derde keer) nemen we contact op met de ouders en nodigen we hen uit om met ons te bespreken wat te doen. Op enig moment in het gesprek zullen de ruziemakende kinderen bij dit gesprek aanwezig zijn, zodat er gezamenlijke afspraken gemaakt kunnen worden. Op deze manier geven wij handen en voeten aan het belang dat wij hechten aan de driehoek leerkracht, ouder, kind.

3. Pesten

Bij pesten is, in tegenstelling tot plagen, sprake van een ongelijke machtsverhouding. De pester heeft macht over het kind dat gepest wordt. De pester heeft - bewust dan wel onbewust - de bedoeling om zijn slachtoffer te kwetsen. Dus onder pesten verstaan wij: Het langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is zich te verdedigen.

Pesten kan vele vormen aannemen. Kinderen kunnen worden nageroepen, uitgescholden of belachelijk gemaakt worden. Soms worden kinderen ook vernederd of wordt er geslagen, geschopt en geknepen. Maar pesten kan ook een passievere vorm aannemen, waarbij het kind wordt buitengesloten en genegeerd, iets wat net zo pijnlijk kan zijn als schelden of slaan. Pesten komt ook niet af en toe voor, zoals plagen, om daarna weer enige tijd te verdwijnen. Pesten gebeurt vaak en soms dagelijks.

Mogelijke signalen die kinderen afgeven die gepest worden:

- Zij hebben geen zin om naar school te gaan
- Kinderen zijn vaak alleen/ ze lijken geen vrienden te hebben
- Zij worden als laatste gekozen
- Zij proberen dicht bij de leerkracht te blijven
- Angstig en onzeker gedrag
- Zij zien er niet gelukkig uit: bang, neerslachtig, huilerig
- Verminderde schoolresultaten
- Overdreven clownesk gedrag
- Afkoopgedrag; geld/snoep of het maken van huiswerk voor anderen

Bij het directe pesten zijn een 'pester' (de persoon of groep die negatieve handelingen verricht, agressief is) en een 'gepeste' (de persoon die de pesterijen ondergaat) betrokken. De gepeste is het doel van de agressie. Dit kind is vaak sociaal niet aanvaard in de groep en staat relatief hulpeloos ten opzichte van de agressie door meestal te passief en soms te provocerend te reageren.

Velen in de omgeving van de pester en de gepeste, spelen hun eigen rol in de situatie. We gaan ervanuit dat ouders en kinderen pestgedrag signaleren en dit kenbaar maken bij de desbetreffende leerkracht. Als dit niet gebeurt zal zowel de pester als de gepeste het idee hebben dat deze situatie normaal is. Wij willen benadrukken dat dit niet het geval is en dat we hier ten allen tijde werk van maken.

3.1 Melden van pestgedrag

De leerling meldt

Een belangrijke stelregel is, dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf groep 1 brengen we dit kinderen al bij: 'je mag niet klikken, maar.....als je wordt gepest en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen'. Dit wordt niet gezien als klikken. We vinden het belangrijk dat kinderen dit durven te vertellen.

De medeleerling meldt

Een tweede stelregel is, dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle kinderen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep. Via de Kanjertraining proberen we kinderen dit bij te brengen. Het is

belangrijk dat ook medeleerlingen pesten signaleren en dit aan de leerkracht of de pester kenbaar maken.

De ouder meldt

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg, dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is niet de bedoeling, dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind te komen oplossen en in discussie te gaan met de pester en zijn/haar ouders. Dat kan de problemen onnodig verergeren. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de betrokken ouders. De inbreng van de ouders moet vooral zijn: het melden van pesten als het kind dit niet zelf durft, het aanreiken van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van school.

Leerkracht(en) en ouders werken samen aan een bevredigende oplossing. Wij bieden altijd hulp aan het slachtoffer en de pester, in overleg met de ouders en eventueel met externe deskundigen (pestcoördinator, IB-er, experts Kanjerinstituut, ambulante begeleider REC 4).

Actie leerkracht: vastleggen van de melding en vervolgstappen

Wij noteren de namen van de pester en het slachtoffer in het leerlingvolgsysteem ParnasSys. Daarnaast geven wij aan wat de toedracht was en de sanctie die wij hebben opgelegd. De ouders van zowel pester als slachtoffer worden op de hoogte gebracht

3.2 Interventies Pestgedrag

1. De leerkracht beluistert om te beginnen individueel het verhaal van de gepeste en daarna van de pester(s). De leerkracht bepaalt hierna of het er sprake is van plagen, en ruzie of een daadwerkelijke peestsituatie.
2. Indien het om een peestsituatie gaat, geeft de leerkracht het gepeste kind handvatten om te leren zich weerbaarder op te stellen. Hierbij gaat het om het aanleren van concrete vaardigheden zowel op verbaal als non-verbaal gebied. De leerkracht brengt gepeste en pester bij elkaar en traint het wenselijke gesprek. De leerkracht maakt op basis van de training afspraken voor de komende periode met de gepeste en de pester(s).
3. Als het ongewenste gedrag niet stopt, wordt de pestcoördinator ingeschakeld. Deze zal in samenspraak met de leerkracht, de gepeste, de pester en hun ouders voorstellen doen voor interventies die het pestgedrag beëindigen.

Als blijkt dat de interventies van de pestcoördinator niet de gewenste resultaten opleveren, kan de school gebruik maken van de volgende instanties:

1. Experts vanuit het Kanjertrainingsinstituut
2. Ambulante begeleider van REC 4

Als alle maatregelen niet het gewenste effect hebben, zal de procedure schorsing en verwijdering in werking treden. Zie protocol 'schorsing en verwijdering OBO'.

4. Digitaal Pesten

Digitale hulpmiddelen zijn niet meer weg te denken uit onze huidige samenleving. Ze maken ons het bestaan een stuk eenvoudiger. Toch is er ook een schaduwzijde aan het gebruik ervan, namelijk als pestinstrument.

Digitaal- of cyberpesten is het pesten via de digitale (virtuele wereld) media. Het betreft het opzettelijk zwart maken of afkraken van de leerling door middel van vervelende/negatieve commentaren of juist het groepsgewijs negeren van juist één leerling. Alle sociale media maken het heel gemakkelijk voor de kinderen om allerlei foto's te laden en gelijk met de wereld te delen. Voorbeelden van digitaal pesten: dreigmails, vervelende WhatsApp berichten, foto's of video's die ineens online staan waar kinderen niet zo best of zelfs slecht op staan. Bedreigingen, schelden naar het kind via chatruimten. Anti pagina's, gemaakt over een leerling waar iedereen commentaren op mag geven behalve die leerling zelf.

Er zijn een paar grote verschillen tussen gewoon (klassiek) pesten en cyberpesten. De anonimiteit is het belangrijkste verschil. Dit maakt het erg bedreigend, omdat de leerling niet weet wie hem/haar pest. Ook het feit dat het kind bijna niet aan zijn kwelgeest kan ontsnappen, is een belangrijk verschil. Als de leerling op school wordt gepest, kan hij/zij naar huis. Bij cyberpesten wordt de leerling tot in zijn/haar eigen slaapkamer gevolgd. Ook daar voelt het kind zich niet meer veilig. Ook blijft de boodschap veel langer hangen voor andere leerlingen van school: deze staat immers op internet. Het vervolg vindt vaak plaats op school: met echte ruzies en scheld- of vechtpartijen. Daarnaast ziet de pester vaak zelf niet wat de gevolgen zijn van zijn of haar daden. Deze verschillen maken cyberpesten vaak nog ingrijpender dan gewoon pesten.

4.1 Aanpak van digitaal pesten

We onderscheiden een preventieve en een reactieve aanpak van digitaal pesten. In het kader van een preventieve aanpak bieden wij elk schooljaar het programma 'mediawijsheid' aan, aan de groepen 5 t/m 8 in samenwerking met de Bibliotheek van Nu. Hierin worden de leerlingen bewust gemaakt van de gevaren en de impact van digitaal pesten voor zowel de pester als de gepeste. Daarnaast wordt de leerlingen het nuttig en effectief gebruik van *social media* geleerd.

Wanneer we signaleren dat een leerling digitaal wordt gepest, ondernemen we de volgende stappen:

Stap 1:

We gaan eerst in gesprek met de gepeste leerling en nemen direct contact op met de ouder(s) van de gepeste leerling;

Stap 2:

We adviseren de gepeste leerling en zijn/haar ouders bewijzen te verzamelen van chatgesprekken, sms'jes, mailtjes of *Whatsapp* berichten en de naam, leeftijd, e-mailadres, *nickname* van de pester;

Stap 3:

Na bewijs, stellen we de pester en ouders van de digitale pester op de hoogte;

Stap 4:

We gaan in gesprek met de pester en gepeste leerling;

Stap 5:

We vragen de uitdrukkelijke medewerking van de ouder(s)/verzorger(s) om erop toe te zien dat het digitale pesten stopt;

Stap 6:

We noteren de naam van de pester in het leerlingvolgsysteem ParnasSys van de school. Hierin staat een mapje “pesters”. We noteren hierin door wie, tegen wie en wanneer gepest is, de toedracht van het pesten en de sanctie die wij geven.

Stap 7:

We vragen de gepeste leerling regelmatig hoe het gaat om na te gaan of het pesten daadwerkelijk is gestopt;

Stap 8:

Blijkt dat het digitale pesten doorgaat dan verbinden we als school hier consequenties (santies) aan.

5. Preventieve maatregelen tegen pesten: Kanjertraining

Ter bevordering van het pedagogisch klimaat op De Regenboog hanteren we voor alle leerlingen de Kanjertraining. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.
- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.

Wekelijks wordt er in elke groep een les gegeven vanuit de methode, waarmee we het respectvol omgaan met elkaar stimuleren, en inzicht verkregen wordt in waarom het belangrijk is om zo met elkaar om te gaan. In de dagelijkse schoolpraktijk wordt er in Kanjertaal gesproken tegen de leerlingen als de situatie daar om vraagt. Alle leerkrachten hanteren dezelfde taal en alle kinderen herkennen en begrijpen deze taal ook.

De Kanjermethode hanteert vijf afspraken:

- We vertrouwen elkaar.
- We helpen elkaar.
- We werken samen.
- We hebben plezier.
- We doen mee.

Twee keer per jaar vullen de leerkrachten van de groepen 1 t/m 8 de Kanvaslijst, (Kanvas: Kanjer Volg en Advies Systeem) sociaal welbevinden in; de kinderen van groep 5 t/m 8 vullen daarnaast een eigen lijst in. Naast de lijst voor sociaal welbevinden vullen de kinderen en de leerkrachten ook de sociale veiligheidslijst in. Hieruit genereren we groeps- en leerling overzichten en zien in die overzichten of de scores positief, opvallend of zorgwekkend zijn.

Negatieve scores zijn aanleiding voor de leerkracht om met behulp van gerichte vragenlijsten dieper in te gaan op de problematiek van de leerling. Dit gebeurt in samenspraak met ouders, zodat er dieper over de leerling gesproken kan worden. Samen kiezen we dan een paar afspraken waar zowel thuis als op school aan gewerkt kan gaan worden.

6. Bemiddelen

Kinderen hebben wel eens een conflict waarbij zij er niet zelf uit lijken of denken te komen. Een bemiddelaar kan in zo een situatie helpen. Deze helpt door middel van een aantal stappen de kinderen zelf tot een voor iedereen werkende en aanvaardbare oplossing te laten komen. Voor de aanpak van Bemiddelen zie bijlage 4 van dit pestprotocol en voor gedetailleerde informatie hoofdstuk 3.6 Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs Conflictbeheersing.

7. Meidenvenijn

Meidenvenijn wordt gekenmerkt door het uitoefenen van macht en daarbij kijken hoe ver je kunt gaan. Lukt het je om macht uit te oefenen, krijg je status. Bij jongens wordt de pikorde vaak bepaald door de fysieke prestaties. Bij meisjes is status gebaseerd op relaties. Meisjes zijn dan ook gericht op het versterken van relaties.

Een conflict tussen jongens wordt vaak snel opgelost, wanneer er duidelijke lijnen worden getrokken en er consequent wordt gereageerd door de leerkracht en deze rugdekking krijgt vanuit een duidelijk schoolbeeld. Bij meisjes ligt dat net even iets anders. Wees bij meisjes helder, positief en oplossingsgericht samenwerken met alle leerkrachten, want alleen gaat het niet lukken.

Voor de aanpak van meidenvenijn zie bijlage 5 van dit pestprotocol en voor gedetailleerde informatie hoofdstuk 3.9 Meidenvenijn Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs.

Bijlage 1: Begeleiding gepeste kind en pester

Begeleiding van het gepeste kind:

<ul style="list-style-type: none">
○ Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt gepest.
<ul style="list-style-type: none">
○ Nagaan hoe het kind reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
<ul style="list-style-type: none">
○ Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Het kind in laten zien, dat je op een andere manier kunt reageren.
<ul style="list-style-type: none">
○ Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld, je niet afzonderen.
<ul style="list-style-type: none">
○ Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
<ul style="list-style-type: none">
○ Sterke kanten van het kind benadrukken.
<ul style="list-style-type: none">
○ Belonen (schouderklopje) als het kind zich anders/beter opstelt.
<ul style="list-style-type: none">
○ Praten met de ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester(s).
<ul style="list-style-type: none">
○ Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of “ik zal het de pesters wel eens vertellen”. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

<ul style="list-style-type: none">
○ Praten; zoeken naar de reden van het ruziemaken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
<ul style="list-style-type: none">
○ Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
<ul style="list-style-type: none">
○ Excuses aan laten bieden.
<ul style="list-style-type: none">
○ In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
<ul style="list-style-type: none">
○ Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
<ul style="list-style-type: none">
○ Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stop- eerst-nadenken-houding’ of een andere manier van tijger (= kanjer) gedrag aanleren.
<ul style="list-style-type: none">
○ Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
<ul style="list-style-type: none">
○ Zoeken naar een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
<ul style="list-style-type: none">
○ Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen, gedragscoördinator Jeugdgezondheidszorg; huisarts, GGD.

Bijlage 2: Adviezen aan ouders over pesten

Ouders van gepeste kinderen:

<ul style="list-style-type: none">
○ Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
<ul style="list-style-type: none">
○ Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat of op de sport, probeert u contact op te nemen met de leiders van de sportvereniging om het probleem bespreekbaar te maken.
<ul style="list-style-type: none">
○ Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
<ul style="list-style-type: none">
○ Pesten op school kunt u het beste met de leerkracht bespreken.
<ul style="list-style-type: none">
○ Stimuleer uw kind om weerbaar te zijn (nee zeggen mag, letterlijk stevig in je schoen staan).
<ul style="list-style-type: none">
○ Steun uw kind in het idee, dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

<ul style="list-style-type: none">
○ Neem het probleem van uw kind serieus.
<ul style="list-style-type: none">
○ Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
<ul style="list-style-type: none">
○ Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
<ul style="list-style-type: none">
○ Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
<ul style="list-style-type: none">
○ Besteedt extra aandacht aan uw kind.
<ul style="list-style-type: none">
○ Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
<ul style="list-style-type: none">
○ Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
<ul style="list-style-type: none">
○ Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

<ul style="list-style-type: none">
○ Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
<ul style="list-style-type: none">
○ Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
<ul style="list-style-type: none">
○ Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
<ul style="list-style-type: none">
○ Geef zelf het goede voorbeeld.
<ul style="list-style-type: none">
○ Leer uw kind voor anderen op te komen.
<ul style="list-style-type: none">
○ Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage 3: Stappenplan conflictbeheersing (leerling – leerkracht – ouders)

Wat doen we bij rode/zwarte pettengedrag / storend gedrag in de groep of op de speelplaats?

Stap 1:

Ik zie (hoor), dat...."

Vertel wat je ziet gebeuren van afstand (of hoort gebeuren).

"Ik vind het heel vervelend dat je zo doet".

Vertel wat het met je doet (vanuit je gevoel en wat het voor je betekent).

Want/omdat/zo ... stoor je de les, schieten we niet op met opruimen, enz.

"Wil je daarmee stoppen."

Correctie nabij.

Dien een verzoek in:

"Zou je er mee willen stoppen?"

Vertel wat het met je doet (vanuit je gevoel) en wat het voor je betekent.

En mee willen helpen met/om... (opruimen, klaarzetten, deze som oplossen, enz.)

- Bij ja:
"Fijn, bedankt!" Probleem is opgelost.

- Bij nee:

Stap 2:

"Wat is jouw bedoeling hiermee?" "Is het jouw bedoeling om..."

Is het jouw bedoeling om mij boos te krijgen?", "Is het jouw bedoeling, dat we niet kunnen opruimen?", " " Is het jouw bedoeling de ..... uit te hangen?"

- Bij nee:
"Nou, stop er dan mee!" (probleem is opgelost)
- Bij ja:
- ***Of je laat het gewenste gedrag zien!***

- ***Of er volgt een sanctie!***

Stap 3 (optioneel):

“Wat vinden jullie ervan dat hij/zij....?”

Groepsleden erbij betrekken. De groepsleden zullen dat vervelend vinden.

“Is het jouw bedoeling dat we jouw gedrag vervelend vinden?”

- Bij nee:

“Nou, stop er dan mee!” Probleem opgelost.

“Wie heeft een tip voor haar/hem?”

- Bij ja

Volgt er een sanctie.

Stap 4:

“Is er iets speciaals aan de hand, dat je zo doet?”

- Bij ja:

Een persoonlijk gesprek. Grote kans dat probleem is afgelopen.

- Bij nee:

Volgt er een sanctie.

Stap 5:

Je eist dat de leerling stopt.

“Ik eis, dat je met dit gedrag stopt! Je krijgt 10 min. bedenktijd. Als je antwoord dan nog steeds hetzelfde is (nee) dan heb je een probleem.”

Stap 6:

- Bij ja:

Gelukkig, wat ga je bij jezelf veranderen en hoe herstel je (het verdriet) dat je hebt aangericht?

- Bij nee

Jammer, ik bel vandaag je ouders voor een gesprek. Voor dit moment ga je uit de groep.

Tijdsduur zelf inschatten en zorg dat het kind werk meekrijgt. Zoek een afgezonderde plaats, dus liever niet in de hal.

Afwijking van wijze van handelen:

Een kind zegt dat het niet zijn bedoeling is, maar gaat gewoon door met het gedrag.

“Ik zie dat je gewoon verder gaat met je gedrag, ik merk dat ik je niet vertrouw. Ik vraag je nogmaals: waar ben je mee bezig? Wil je dat ik je niet meer vertrouw? Wil je gewoon doorgaan met dit vervelende gedrag?”

- Bij nee:

Gelukkig, wat ga je bij jezelf veranderen en hoe herstel je (het verdriet) dat je hebt aangericht?

- Bij ja:

Jammer, ik bel vandaag je ouders voor een gesprek. Voor dit moment ga je uit de groep.

Tijdsduur zelf inschatten en zorg dat het kind werk meekrijgt. Zoek een afgezonderde plaats, dus liever niet in de hal.

De leerling wordt de toegang tot de klas ontzegd:

Dat kan bijv. bij de directeur, in een andere groep, bij de ib-er, op een afgeschermd plek in de hal.

Kern van deze aanpak is dat deze leerling geen contact heeft met de klasgenoten of andere leerlingen, zodat er niet kan worden gemanipuleerd door de leerling. Zorg voor voldoende werk. Het kind moet dit zelfstandig maken, evt. na schooltijd laten nakijken. Laat het de gemiste lessen, indien mogelijk na schooltijd, in de klas maken. Stel ouders hiervan wel op de hoogte.

Mocht de situatie zich opnieuw voordoen, dan vindt er een gesprek plaats met ouders, kind, leerkracht en directeur. Zie stap 7.

Stap 7:

Ouders werken mee

In een gesprek met de ouders en het kind het probleem op tafel leggen.

De leerkracht gaat oprecht na of zijn/haar didactische en pedagogische aanpak passend is geweest, de ouders nemen hun opvoedingsverantwoordelijkheid. Samen met het kind en de ouders, wordt een plan opgesteld (afspraken gemaakt) om te komen tot positief gedrag.

Ouders werken niet mee

Melding maken bij de vertrouwensarts (AMK) term: pedagogische verwaarlozing.

Probeer er voor te zorgen dat de melding van meer kanten komt (bij 3 meldingen wordt actie ondernomen).

Stap 8:

Plaats het kind in:

- een andere klas of ruimte
- Bij een intern begeleider
- In het ergste geval kan een schorsing overwogen worden.

Actiepunt:

Maak een melding bij de leerplichtambtenaar dat het kind de toegang tot school wordt geweigerd. Overleg met andere scholen over opvang voor kinderen met 'dwars' gedrag.

Essentieel: Kinderen hebben jouw hulp nodig!

Let er op dat je als volwassene (leerkracht) altijd zo rustig mogelijk blijft. Kwaad worden, schreeuwen enz. zijn tekenen van onmacht (en dat is een normaal gevoel), maar laat dat niet merken. Oefen je in een professionele en consequente houding.

Bijlage 4: Bemiddelen

Wanneer bemiddelen?

Kinderen hebben wel eens een conflict waarbij zij er niet zelf uit lijken of denken te komen. Een bemiddelaar kan in zo een situatie helpen. Deze helpt door middel van een aantal stappen de kinderen zelf tot een voor iedereen werkende en aanvaardbare oplossing te laten komen.

Wie kan er bemiddelen?

1. Bemiddeling door **de leiding**: de leiding stelt leerlingen voor om hun ruzie samen uit te praten. Hij helpt de leerlingen om zelf een oplossing te zoeken die voor beide aanvaardbaar is.
2. Bemiddeling door **de klas**: de kinderen zelf: alle leerlingen leren conflicten zonder geweld op te lossen. Doordat de klas een aantal lessen heeft gehad (Kanjertrainingen), weten ze wat je moet doen en laten bij een ruzie.

Basisregels bij bemiddeling

- Respecteer jezelf en respecteer de ander
- Respecteer verschillen; we komen allemaal uit een ander wereld
- Spreek voor jezelf; maak zinnen die beginnen met ik
- Wees nieuwsgierig; probeer mensen te leren kennen
- Heb geen oordeel

Belangrijk:

1. Ruzie of een meningsverschil zijn niet erg;, je kunt ervan leren
2. Conflicten zijn normaal in ieders leven, dat is niet zo bijzonder
3. Een conflict geeft iedereen de mogelijkheid om te winnen

Regels voor de bemiddelaar

- De bemiddelaar kiest geen partij
- De bemiddelaar kan goed luisteren
- Het is de taak van de bemiddelaar om erachter te komen hoe de partijen zich voelen en wat ze denken
- De bemiddelaar heeft respect voor de partijen
- De bemiddelaar helpt mensen om naar elkaar te luisteren en samen een oplossing te vinden

Essentiële vragen bij bemiddeling

1. Wie hebben er iets mee te maken?
2. Wat zijn je gevoelens?
3. Wat zijn volgens jou de gevoelens van de ander?
4. Wat zou je graag willen?
5. Waarom wil je dat graag?
6. Wat denk je dat de ander zou willen?
7. Waarom denk je dat hij/zij dat wil?

Uitgangspunten voor een goede oplossing

- We praten over de problemen zelf, niet over mensen persoonlijk
- We willen uiteindelijk geen ruzie. Wij zijn op zoek naar oplossingen; meningen over elkaar horen hier niet bij
- We bedenken mogelijkheden en stappen waar we *allebei* iets aan hebben
- We bekijken de keuzes: Zijn ze eerlijk voor allebei? Wordt niemand er mee bevoordeeld? Zijn we het er allebei over eens?

Wat wel?

- Luisteren: het is hierbij van belang dat de bemiddelaar hoort en begrijpt wat de partijen zeggen. Oogcontact is hierbij van belang. De bemiddelaar laat merken dat hij luistert.
- Verhelderen: de bemiddelaar vraagt verder zodat hij zeker weet dat hij de ander goed begrepen heeft. Ook helpt het herhalen van de feiten bij het verhelderen.
- Gevoelens benoemen
- Samenvatten: de bemiddelaar benoemt de gevoelens van de partijen en herhaalt de feiten tijdens het samenvatten. Er moet duidelijk worden wat belangrijk is voor de verteller.

Dus niet:

- Onderbreken (tenzij dit echt nodig is)
- (Ver)oordelen
- Plagen
- Bekritisieren

- Adviezen geven
- Eigen ervaringen vertellen

Vorbereiding voor bemiddeling

- Zet de leerlingen die ruzie hebben tegenover elkaar, **niet naast elkaar!**
- Wanneer er twee bemiddelaars zijn, ga dan tegenover elkaar zitten, zodat je elkaar kunt zien
- Zet de feiten op een rijtje
- Noteer de verschillende oplossingen
- Leg de uiteindelijke afspraken vast

Stappenplan

Stap 1:

Signaleren: De bemiddelaar merkt dat er iets aan de hand is en gaat met de betreffende partijen in gesprek. Geef hierbij duidelijk van te voren aan dat de bemiddelaar onpartijdig is.

Stap 2:

Situatie duidelijk maken: Wat is er aan de hand? Hoe voelt iedereen zich hierbij? Wat zijn de feiten? Bij deze stap zoek je antwoord op deze vragen.

Stap 3:

Wensen helder krijgen: Wat zijn de wensen van beide partijen?

Stap 4:

Oplossingen verzinnen: Laat de kinderen zoveel mogelijk oplossingen verzinnen en laat de kinderen daarna de beste kiezen. De bemiddelaar kan ondersteuning bieden door samen met de kinderen per oplossing de voor- en nadelen te benoemen.

Stap 5:

Concretiseren van de oplossing: De bemiddelaar vraagt of het bij iedereen helder is wat er gaat gebeuren. Pas als iedereen antwoord kan geven op de vragen: wie? wat? waar? wanneer? en hoe?, is de bemiddeling geslaagd.

Bijlage 5: Meidenvenijn

Wat is meidenvenijn?

Meidenvenijn wordt gekenmerkt door het uitoefenen van macht en daarbij kijken hoe ver je kunt gaan. Lukt het je om macht uit te oefenen, krijg je status. Bij jongens wordt de pikorde vaak bepaald door de fysieke prestaties. Bij meisjes is status gebaseerd op relaties. Meisjes zijn dan ook gericht op het versterken van relaties.

Een conflict tussen jongens wordt vaak snel opgelost, wanneer er duidelijke lijnen worden getrokken en er consequent wordt gereageerd door de leerkracht en deze rugdekking krijgt vanuit een duidelijk schoolbeeld. Bij meisjes ligt dat net even iets anders. Wees bij meisjes helder, positief en oplossingsgericht samenwerken met alle leerkrachten, want alleen gaat het niet lukken.

Aanpak van meidenvenijn

Stap 1: het is van belang dat zowel de directie als het bestuur wordt ingelicht over de aanpak van meidenvenijn. Wat is het plan? Hoe wordt het uitgevoerd? Wie zijn daarbij betrokken? Meidenvenijn alleen aanpakken gaat niet, dus *iemand zal hierin moeten bijstaan*. Denk hierbij aan een intern begeleider, gedragscoördinator of een lid van de directie.

Stap 2: laat de meiden elkaar omarmen. Meiden liegen over het algemeen niet in hun fysieke activiteiten, waardoor veel af te lezen is uit *de omarming tussen meiden*. Het meisje dat buiten de groep valt, wordt als eerste omarmd door één van de meisjes naast haar. Dit zorgt voor een positief voorbeeld, omdat hier waarschijnlijk geen emotionele herrie zit.

Wellicht zullen er meiden zijn die elkaar niet willen omarmen. De kans dat hier iets speelt is groot, maar niet zeker. Wanneer dit het geval is, worden de meiden apart genomen door bijvoorbeeld de gedragscoördinator. Het is hierbij belangrijk dat er niet wordt geoordeeld.

Wanneer de meiden elkaar omarmen zullen er verschillende combinaties ontstaan.

Combinatie 1: het meisje wordt omarmd door alle meiden uit de klas. Het meisje blijkt een verkeerd zelfbeeld te hebben, en hoort gewoon bij. Althans, niemand heeft een hekel aan het meisje.

Combinatie 2: het meisje wordt niet door alle meiden uit de klas omarmd. Er is iets aan de hand bij een aantal kinderen binnen eenzelfde vriendinnenclub.

Combinatie 3: het meisje wordt door een tweetal vriendinnenclubs niet omarmd. Er is iets aan de hand met meiden uit verschillende vriendinnenclubs.

Algemene vuistregel

Bespreek het meidenvenijn altijd *buiten* de klas. Zo krijgen de meiden geen podium en wordt de klas niet belast. Laat de meiden na het uitspreken van hun conflict elkaar omhelzen .....

Algemene tips

- Gedoog roddelen niet, maar zeg er iets van;
- Laat de meiden in verschillende groepjes samenwerken;
- Verander de opstelling in de klas regelmatig.

Queen-mum

De “Queen –mum” vindt het prima zoals haar dochter zich weet te handhaven. Zij heeft geen enkele probleem ermee en is er zelfs trots op, omdat haar dochter een hoge status heeft.

Als u de sociale relaties normaliseert, zult u om die reden deze Queen –mum op uw weg vinden. U tast immers de status van haar dochter aan. Haar kind mag zijn zoals het is.

Afwijkende situatie

Een meisje hoort bij verschillende vriendinnengroepjes. Als die groepjes bij elkaar komen dan ontstaan er spanningen.

De oplossing is dan deze:

Plaats de verschillende vriendinnengroepjes in een ruimte.

Mix vervolgens de samenstelling van de meidengroep en zie wat voor reacties die oproepen.

Bespreek die met de meiden. Doe dit buiten de klas.